

ΟΔΗΓΙΑ 2014/54/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**της 16ης Απριλίου 2014****περί μέτρων που διευκολύνουν την άσκηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων****(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)**

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 46,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽¹⁾,

Αφού ζήτησε τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία ⁽²⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων αποτελεί θεμελιώδη ελευθερία των πολιτών της Ένωσης και πυλώνα της εσωτερικής αγοράς στην Ένωση, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 45 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Η εφαρμογή της αναπτύσσεται περαιτέρω από το δίκαιο της Ένωσης με στόχο την εξασφάλιση της πλήρους άσκησης των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στους πολίτες της Ένωσης και στα μέλη της οικογένειάς τους. Η φράση «μέλη της οικογένειάς τους» θα πρέπει να νοείται κατά το άρθρο 2 σημείο 2 της οδηγίας 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁾ το οποίο εφαρμόζεται και στα μέλη της οικογένειας των μεθοριακών εργαζομένων.
- (2) Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων αποτελεί επίσης βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη πραγματικής αγοράς εργασίας της Ένωσης, επιτρέποντας στους εργαζομένους να μετακινούνται σε περιοχές όπου υπάρχει έλλειψη εργατικού δυναμικού ή περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης, βοηθώντας περισσότερους ανθρώπους να βρουν θέσεις εργασίας που να ανταποκρίνονται καλύτερα στις δεξιότητες και αντιμετωπίζοντας τα σημεία συμφόρησης στην αγορά εργασίας.
- (3) Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων δίνει σε όλους τους πολίτες της Ένωσης, ανεξαρτήτως τόπου κατοικίας, το δικαίωμα να μεταβαίνουν ελεύθερα σε άλλο κράτος μέλος για να εργαστούν και/ή να διαμείνουν εκεί. Τους προστατεύει από τις διακρίσεις λόγω ιθαγενείας όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, συνθήκες απασχόλησης και εργασίας, ιδίως την αμοιβή, την απόλυση, καθώς και τις κοινωνικές παροχές και τα φορολογικά πλεονεκτήματα, εξασφαλίζοντας την ίση τους μεταχείριση, δυνάμει του εθνικού δικαίου, της πρακτικής ή των συλλογικών συμβάσεων, σε σύγκριση με τους ημεδαπούς. Τα δικαιώματα αυτά θα πρέπει να τα έχουν όλοι αδιακρίτως οι πολίτες της Ένωσης που ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, συμπεριλαμβανομένων των «μονίμων», εποχιακών και μεθοριακών εργαζομένων. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων διακρίνεται από την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, η οποία περιλαμβάνει το δικαίωμα των επιχειρήσεων να παρέχουν υπηρεσίες σε άλλο κράτος μέλος και, στο πλαίσιο αυτό, να αποσπούν προσωρινά προσωπικό τους σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό να εκτελέσει τις εργασίες που απαιτούνται για την παροχή των υπηρεσιών σε αυτό το κράτος μέλος.
- (4) Όσον αφορά τους εργαζομένους της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους που ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, το άρθρο 45 ΣΛΕΕ αναγνωρίζει σημαντικά δικαιώματα για την άσκηση της θεμελιώδους αυτής ελευθερίας, τα οποία διευκρινίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 492/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ ΕΕ C 341 της 21.11.2013, σ. 54.

⁽²⁾ Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 12ης Μαρτίου 2014 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 14ης Απριλίου 2014.

⁽³⁾ Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμείνουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 77).

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 492/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, που αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της Ένωσης (ΕΕ L 141 της 27.5.2011, σ. 1).

- (5) Η αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων εξακολουθεί ωστόσο να αποτελεί σημαντική πρόκληση και πολλοί εργαζόμενοι της Ένωσης πολύ συχνά δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας. Δεδομένου ότι, μεταξύ άλλων, βρίσκονται ενδεχομένως σε πιο ευάλωτη θέση, οι εργαζόμενοι της Ένωσης μπορεί ακόμη να υφίστανται αδικαιολόγητους περιορισμούς ή εμπόδια στην άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας, όπως η μη αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων, οι διακρίσεις λόγω ιθαγένειας και η εκμετάλλευση όταν μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος. Ως εκ τούτου, υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ του νόμου και της πρακτικής του εφαρμογής το οποίο είναι ανάγκη να αντιμετωπιστεί.
- (6) Τον Ιούλιο του 2010, στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Επιβεβαίωση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων: δικαιώματα και σημαντικές εξελίξεις» η Επιτροπή επισήμανε ότι θα διερευνούσε τρόπους αντιμετώπισης των νέων αναγκών και προκλήσεων, ιδίως υπό το πρίσμα των νέων τάσεων κινητικότητας που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους. Ανέφερε επίσης ότι, στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής για την εσωτερική αγορά, θα εξέταζε τρόπους προώθησης και ενίσχυσης μηχανισμών για την αποτελεσματική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης για τους εργαζομένους της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους που ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας. Η Επιτροπή συνόψισε επίσης τις εξελίξεις της νομοθεσίας και νομολογίας όσον αφορά ειδικότερα το προσωπικό πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και την ουσία των δικαιωμάτων των οποίων απολαύουν οι εργαζόμενοι της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους.
- (7) Στην έκθεσή της του 2010 για την ιθαγένεια της ΕΕ με τίτλο «Άρση των εμποδίων στα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ», της 27ης Οκτωβρίου 2010, η Επιτροπή επισήμανε την αποκλίνουσα και εσφαλμένη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης σχετικά με το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας ως ένα από τα βασικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι πολίτες της Ένωσης στην αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων τους βάσει του δικαίου της Ένωσης. Ακολουθώντας, η Επιτροπή ανακοίνωσε την πρόθεσή της να αναλάβει δράση για να «διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της ΕΕ και των μελών της οικογένειάς τους που προέρχονται από τρίτες χώρες, ενισχύοντας την αυστηρή επιβολή των κανόνων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της μη διακριτικής μεταχείρισης, προωθώντας ορθές πρακτικές και την αύξηση της επιτόπιας γνώσης των κανόνων της ΕΕ και ενισχύοντας τη διάδοση πληροφοριών στους πολίτες της Ένωσης σχετικά με τα δικαιώματά τους στην ελεύθερη κυκλοφορία» (δράση 15 της έκθεσης του 2010 για την ιθαγένεια της ΕΕ). Επιπλέον η Επιτροπή στην έκθεσή της για την ιθαγένεια της ΕΕ το 2013 με τίτλο «Πολίτες της ΕΕ: τα δικαιώματά σας, το μέλλον σας», εξέτασε την ανάγκη να αρθούν τα διοικητικής φύσεως εμπόδια και να απλοποιηθούν οι διαδικασίες για τους πολίτες της Ένωσης που ζουν, εργάζονται και ταξιδεύουν σε άλλα κράτη μέλη.
- (8) Στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 18ης Απριλίου 2012 με τίτλο «Στοχεύοντας σε μια ανάκαμψη με άφθονες θέσεις απασχόλησης» (δέσμη μέτρων για την απασχόληση), η Επιτροπή εξήγγειλε την πρόθεσή της να υποβάλει νομοθετική πρόταση για τη στήριξη των μετακινούμενων εργαζομένων (ενημέρωση και συμβουλές) κατά την άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη ΣΛΕΕ και τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 492/2011 και ενθάρρυνε τα κράτη μέλη να ενισχύσουν την ευαισθητοποίηση για τα δικαιώματα που απορρέουν από τη νομοθεσία της Ένωσης με σκοπό την καταπολέμηση των διακρίσεων, την ισότητα των φύλων και την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και να ανοίξουν και να διευκολύνουν την πρόσβαση των υπηκόων της Ένωσης σε θέσεις του δημόσιου τομέα τους σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά παγία νομολογία του Δικαστηρίου η πρόσβαση σε ορισμένες θέσεις στο Δημόσιο τομέα αποκλειστικά στους ημεδαπούς πρέπει να ερμηνεύεται περιοριστικά καλύπτοντας μόνο θέσεις εργασίας που ενέχουν άμεση ή έμμεση συμμετοχή στην άσκηση δημοσίας εξουσίας και καθηκόντων που έχουν σκοπό τη διαφύλαξη των γενικών συμφερόντων του κράτους ή άλλων δημόσιων αρχών.
- (9) Η κατάλληλη και αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή του άρθρου 45 ΣΛΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 492/2011, καθώς και η επίγνωση των δικαιωμάτων, είναι βασικά στοιχεία για την προστασία των δικαιωμάτων και την ίση μεταχείριση των εργαζομένων της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους, ενώ η ανεπαρκής επιβολή της προαναφερόμενης νομοθεσίας της Ένωσης υπονομεύει την αποτελεσματικότητα των κανόνων της Ένωσης που εφαρμόζονται στον τομέα αυτόν και θέτει σε κίνδυνο τα δικαιώματα και την προστασία των εργαζομένων της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους.
- (10) Η πιο αποτελεσματική και ενιαία εφαρμογή των δικαιωμάτων που απορρέουν από τους κανόνες της Ένωσης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων είναι επίσης αναγκαία για την ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- (11) Η εφαρμογή και η παρακολούθηση των κανόνων της Ένωσης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων θα πρέπει να βελτιωθούν ώστε οι εργαζόμενοι της Ένωσης και τα μέλη της οικογένειάς τους καθώς και εργοδότες, δημόσιες αρχές και άλλα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, να έχουν καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας και τις υποχρεώσεις, να παρέχεται βοήθεια και προστασία στους εργαζομένους της Ένωσης και τα μέλη της οικογένειάς τους κατά την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων και να καταπολεμηθεί η καταστρατήγηση των κανόνων αυτών από τις δημόσιες αρχές και τους εργοδότες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Στο πλαίσιο αυτό τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν επίσης υπόψη τα αποτελέσματα της αυξημένης κινητικότητας, όπως την «διαρροή εγκεφάλων» ή «διαρροή νέων».
- (12) Για μια ορθή εφαρμογή των ουσιαστικών κανόνων της Ένωσης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και για τον έλεγχο συμμόρφωσης με τους κανόνες αυτούς, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας των εργαζομένων της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους που ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας από διακρίσεις λόγω ιθαγένειας και από κάθε αδικαιολόγητο περιορισμό ή εμπόδιο στην άσκηση του δικαιώματος αυτού.

- (13) Χρειάζονται επομένως ειδικοί κανόνες περί αποτελεσματικής επιβολής και θα πρέπει να διευκολυνθεί η καλύτερη και πιο ενιαία εφαρμογή των ουσιαστικών κανόνων περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων σύμφωνα με το άρθρο 45 ΣΛΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 492/2011. Η πραγμάτωση αυτής της θεμελιώδους ελευθερίας θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αρχή της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και την απαγόρευση των διακρίσεων μεταξύ εργαζομένων της Ένωσης και μελών των οικογενειών τους για λόγους που περιέχονται στο άρθρο 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης»).
- (14) Στο πλαίσιο αυτό, οι εργαζόμενοι της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους που υφίστανται διακρίσεις λόγω ιθαγενείας ή οποιονδήποτε αδικαιολόγητο περιορισμό ή εμπόδια στην άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας θα πρέπει να έχουν την εγγύηση επαρκούς και αποτελεσματικής έννομης προστασίας. Όταν τα κράτη μέλη προβλέπουν διοικητικές διαδικασίες ως μέσο έννομης προστασίας, θα πρέπει να μεριμνούν ώστε κάθε διοικητική απόφαση να επιδέχεται προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη. Λαμβάνοντας υπόψη το δικαίωμα αποτελεσματικής έννομης προστασίας, οι εργαζόμενοι της Ένωσης θα πρέπει να προστατεύονται από δυσμενή μεταχείριση ή συνέπεια που προκύπτει ως αντίδραση σε καταγγελία ή σε κίνηση διαδικασίας με σκοπό την πραγμάτωση των εκ της παρούσης οδηγίας δικαιωμάτων.
- (15) Για μια αποτελεσματικότερη προστασία θα πρέπει να αναγνωριθεί επίσης σε ενώσεις και νομικές οντότητες, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταιριών, το δικαίωμα παρέμβασης σε διαδικασίες, κατά τα οριζόμενα από τα κράτη μέλη, είτε εξ ονόματος ή προς υποστήριξη, και συναινούντος του προσώπου που υπέστη τον επίδικο περιορισμό ή διάκριση. Αυτό θα πρέπει να γίνεται με την επιφύλαξη των εθνικών δικονομικών κανόνων που αφορούν την εκπροσώπηση και την υπεράσπιση ενώπιον των δικαστηρίων, και άλλων αρμοδιοτήτων και συλλογικών δικαιωμάτων κοινωνικών εταιριών, αντιπροσώπων των εργαζομένων και των εργοδοτών, όπως τα σχετικά με την εφαρμογή συλλογικών συμβάσεων, κατά περίπτωση, συμπεριλαμβανομένων προσφυγών εξ ονόματος ενός συλλογικού συμφέροντος, δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας και/ή πρακτικής. Για μια αποτελεσματική νομική προστασία, και με την επιφύλαξη των υφιστάμενων μηχανισμών συλλογικής άμυνας που διαθέτουν οι κοινωνικοί εταίροι και του εθνικού δικαίου και πρακτικής, τα κράτη μέλη καλούνται να εξετάσουν την εφαρμογή κοινών αρχών για προσωρινούς και αντισταθμιστικούς συλλογικούς μηχανισμούς προστασίας.
- (16) Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι εθνικοί κανόνες για τις προθεσμίες επιβολής των δικαιωμάτων δυνάμει της παρούσας οδηγίας δεν θα πρέπει να καθιστούν πρακτικά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων.
- (17) Η προστασία κατά των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας θα πρέπει να ενισχυθεί με την ύπαρξη σε κάθε κράτος μέλος αποτελεσματικών φορέων με κατάλληλη τεχνογνωσία, αρμόδιων για την προαγωγή της ίσης μεταχείρισης, την ανάλυση των προβλημάτων των εργαζομένων της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους, τη μελέτη πιθανών λύσεων και την παροχή στους ανωτέρω ειδικής βοήθειας. Η αρμοδιότητα των φορέων αυτών θα πρέπει μεταξύ άλλων να περιλαμβάνει την παροχή στους ανωτέρω εργαζομένους και στα μέλη των οικογενειών τους ανεξάρτητης νομικής και/ή άλλης συνδρομής, όπως παροχή νομικών πληροφοριών περί την εφαρμογή των ενωσιακών και εθνικών κανόνων περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και πληροφοριών για τις ισχύουσες διαδικασίες καταγγελίας, παροχή βοήθειας για την προστασία των δικαιωμάτων εργαζομένων και μελών της οικογενείας αυτών και ενδεχομένως αρωγή στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών.
- (18) Θα πρέπει να εναπόκειται στα κράτη μέλη να αποφασίσουν να αναθέσουν τα καθήκοντα δυνάμει της παρούσας οδηγίας στους προαναφερόμενους φορείς ή να τα αναθέσουν σε ήδη υπάρχοντες φορείς που επιδιώκουν αντίστοιχους στόχους σε εθνικό επίπεδο, όπως προαγωγή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ή διασφάλιση των ατομικών δικαιωμάτων. Αν κράτος μέλος αποφασίσει να διευρύνει την εντολή ήδη υπάρχοντος φορέα, θα πρέπει να του εξασφαλίσει επαρκείς πόρους για την αποτελεσματική και κατάλληλη εκτέλεση των υφισταμένων και νέων του καθηκόντων. Όταν τα καθήκοντα ανατίθενται σε πλείονες φορείς, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τον συντονισμό τους.
- (19) Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ένας ή περισσότεροι φορείς λειτουργούν ως σημείο επαφής, συνεργάζονται μεταξύ τους και ανταλλάσσουν πληροφορίες, όπως τα στοιχεία όλων των φορέων, τα μέσα έννομης προστασίας και τα στοιχεία όλων των ενώσεων, οργανισμών ή άλλων νομικών οντοτήτων που παρέχουν πληροφορίες και υπηρεσίες στους εργαζομένους της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους, με αντίστοιχα σημεία επαφής σε άλλα κράτη μέλη. Ο κατάλογος των σημείων επαφής θα πρέπει να δημοσιοποιείται.
- (20) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθούν συνεργασία μεταξύ φορέων εξουσιοδοτηθέντων υπ' αυτών διά της παρούσης οδηγίας και υφιστάμενων υπηρεσιών πληροφόρησης και αρωγής που παρέχουν οι κοινωνικοί εταίροι, οι ενώσεις, οργανώσεις ή άλλες σχετικές νομικές οντότητες, όπως οργανώσεις αρμόδιες για τον συντονισμό διακανονισμών δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾ και, εφόσον ενδείκνυται, επιθεωρήσεις εργασίας.

(¹) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ L 166 της 30.4.2004, σ. 1).

- (21) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν συνέργειες με τα υπάρχοντα μέσα πληροφόρησης και υποστήριξης σε επίπεδο Ένωσης και, κατ' επέκταση, τη στενή συνεργασία των υπαρχόντων ή νεοσυσταθέντων φορέων με τις υπάρχουσες υπηρεσίες πληροφόρησης και παροχής βοήθειας, όπως το Your Europe, το SOLVIT, το δίκτυο Enterprise Europe Network, τις υπηρεσίες μιας στάσης και το EURES, συμπεριλαμβανομένων, όπου ενδείκνυται, των διασυνοριακών εταιρικών σχέσεων EURES.
- (22) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προάγουν τον διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους και κατάλληλες μη κυβερνητικές οργανώσεις για την εξέταση και καταπολέμηση αδικαιολόγητων περιορισμών και εμποδίων κατά την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας ή διάφορων μορφών διακρίσεων λόγω ιθαγενείας.
- (23) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθορίσουν τον τρόπο με τον οποίο θα παρέχονται σε πολίτες της Ένωσης, όπως εργαζομένους, φοιτητές, πρόσφατους απόφοιτους, καθώς και εργοδότες, κοινωνικούς εταίρους και άλλα άτομα εύκολα προσβάσιμες πληροφορίες σχετικά με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας και τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 492/2011, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών για τους φορείς που ορίζονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας και των διαθέσιμων μέσων προστασίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν να υπάρχει η πληροφορία αυτή σε περισσότερες από μία γλώσσες της Ένωσης λαμβάνοντας υπόψη τη ζήτηση στην αγορά εργασίας. Η διάταξη αυτή δεν θα πρέπει να επηρεάζει τη νομοθεσία των κρατών μελών σχετικά με τη χρήση των γλωσσών. Η πληροφορία αυτή θα μπορούσε να παρέχεται μέσω ατομικής παροχής συμβουλών και θα πρέπει να είναι εύκολα διαθέσιμη μέσω του Your Europe και EURES.
- (24) Για να διευκολυνθεί η πραγμάτωση των εκ της ενωσιακής νομοθεσίας δικαιωμάτων χρειάζεται σταθερός έλεγχος της εφαρμογής της οδηγίας 91/533/ΕΟΚ του Συμβουλίου (*).
- (25) Η παρούσα οδηγία καθορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις, δίνοντας έτσι στα κράτη μέλη τη δυνατότητα θέσπισης ή διατήρησης πιο ευνοϊκών διατάξεων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να διευρύνουν τις αρμοδιότητες των οργανώσεων που εργάζονται για την προστασία των εργαζομένων της Ένωσης από τις διακρίσεις λόγω ιθαγενείας, ώστε να καλύπτουν το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης, χωρίς διακρίσεις λόγω ιθαγενείας, για όλους τους πολίτες της Ένωσης που ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και των μελών των οικογενειών τους, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 21 ΣΛΕΕ και στην οδηγία 2004/38/ΕΚ. Η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας δεν θα πρέπει να χρησιμεύσει ως δικαιολογία για οπισθοδρόμηση σε σχέση με την ήδη ισχύουσα κατάσταση στα κράτη μέλη.
- (26) Η αποτελεσματική εφαρμογή της παρούσας οδηγίας προϋποθέτει ότι τα κράτη μέλη, όταν θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα για να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις τους δυνάμει της παρούσας οδηγίας, θα πρέπει να προβλέπουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή να προβαίνουν στην εν λόγω αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευση των εκτελεστικών μέτρων.
- (27) Σύμφωνα με την κοινή πολιτική δήλωση των κρατών μελών και της Επιτροπής, της 28ης Σεπτεμβρίου 2011, σχετικά με τα επεξηγηματικά έγγραφα, τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει την υποχρέωση να συνοδεύουν, σε δικαιολογημένες περιπτώσεις, την κοινοποίηση των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο με ένα ή περισσότερα έγγραφα που επεξηγούν τη σχέση ανάμεσα στα συστατικά στοιχεία μιας οδηγίας και στα αντίστοιχα μέρη των νομικών πράξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Όσον αφορά την παρούσα οδηγία, ο νομοθέτης κρίνει ότι είναι δικαιολογημένη η διαβίβαση των εγγράφων αυτών.
- (28) Αφού παρέλθει επαρκές χρονικό διάστημα για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, η Επιτροπή θα πρέπει να συντάξει έκθεση εφαρμογής της, αξιολογώντας ειδικότερα αν είναι σκόπιμο να υποβάλει πρόταση για μια καλύτερη επιβολή του δικαίου της Ένωσης σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία. Στην έκθεση αυτή, η Επιτροπή θα πρέπει να εστιάσει στις τυχόν δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέοι απόφοιτοι που αναζητούν απασχόληση στην Ένωση και οι σύζυγοι εργαζομένων στην Ένωση από τρίτες χώρες.
- (29) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως την ελευθερία επιλογής επαγγέλματος και το δικαίωμα προς εργασία, το δικαίωμα της μη διάκρισης, ιδίως λόγω ιθαγενείας, το δικαίωμα διαπραγμάτευσης και συλλογικών δράσεων, δικαίως και πρόσφορες συνθήκες εργασίας, το δικαίωμα ελευθερίας κυκλοφορίας και διαμονής και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτης δικής. Θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τα εν λόγω δικαιώματα και αρχές.
- (30) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα διαφορετικά πρότυπα αγοράς εργασίας στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των προτύπων αγοράς εργασίας που ρυθμίζονται από συλλογικές συμβάσεις.
- (31) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, δηλαδή η θέσπιση γενικού κοινού πλαισίου κατάλληλων διατάξεων, μέτρων και μηχανισμών, αναγκαίων για την καλύτερη και πιο ενιαία εφαρμογή και πραγμάτωση των δικαιωμάτων περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ και τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 492/2011, δεν είναι

(*) Οδηγία 91/533/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Οκτωβρίου 1991, σχετικά με την υποχρέωση του εργοδότη να ενημερώνει τον εργαζόμενο για τους όρους που διέπουν τη σύμβαση ή τη σχέση εργασίας (ΕΕ L 288 της 18.10.1991, σ. 32).

δυνατόν να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη, μπορεί όμως, λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων της δράσης, να επιτευχθεί καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, που ορίζεται στο εν λόγω άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη αυτού του στόχου,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει διατάξεις που διευκολύνουν την ενιαία εφαρμογή και την πραγμάτωση των δικαιωμάτων που απορρέουν από το άρθρο 45 ΣΛΕΕ και από τα άρθρα 1 έως 10 του κανονισμού (ΕΕ) αρ. 492/2011. Η παρούσα οδηγία ισχύει έναντι των πολιτών της Ένωσης που ασκούν τα ανωτέρω δικαιώματα και των μελών των οικογενειών τους («εργαζόμενοι της Ένωσης και μέλη των οικογενειών τους»).

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται επί των ακολούθων θεμάτων, όπως αναφέρονται στα άρθρα 1 έως 10 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 492/2011, στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων:

- α) πρόσβαση στην απασχόληση·
- β) όροι απασχόλησης και εργασίας, ιδίως όσον αφορά τις αποδοχές, την απόλυση, την υγεία και στην ασφάλεια στην εργασία και, σε περίπτωση ανεργίας εργαζομένων της Ένωσης, την επανένταξη ή την εκ νέου απασχόληση·
- γ) πρόσβαση στις κοινωνικές παροχές και τα φορολογικά πλεονεκτήματα·
- δ) συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και επιλεξιμότητα στα όργανα εκπροσώπησης των εργαζομένων·
- ε) πρόσβαση στην κατάρτιση·
- στ) πρόσβαση στη στέγαση·
- ζ) πρόσβαση των τέκνων των εργαζομένων της Ένωσης στην εκπαίδευση, μαθητεία και επαγγελματική κατάρτιση·
- η) βοήθεια που παρέχεται από γραφεία απασχόλησης.

2. Το πεδίο εφαρμογής παρόντος κανονισμού ταυτίζεται με το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 492/2011.

Άρθρο 3

Προάσπιση δικαιωμάτων

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, μετά από ενδεχόμενη προσφυγή σε άλλες αρμόδιες αρχές και, στις περιπτώσεις που θεωρούν ότι αρμόζει, σε διαδικασίες συνδιαλλαγής, όλοι οι εργαζόμενοι της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους που θεωρούν ότι υφίστανται ή υπέστησαν αδικαιολόγητο περιορισμό του δικαιώματός τους για ελεύθερη κυκλοφορία ή εκτιμούν ότι υφίστανται ή υπέστησαν ζημία διότι παρεβιάσθη έναντι αυτών η αρχή της ίσης μεταχείρισης, θα έχουν πρόσβαση σε δικαστικές διαδικασίες για την πραγμάτωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 45 ΣΛΕΕ και τα άρθρα 1 έως 10 του κανονισμού (ΕΕ) αρ. 492/2011, ακόμη και μετά τη λήξη της σχέσης στο πλαίσιο της οποίας συνέβη ο εικαζόμενος περιορισμός και το εμπόδιο ή η διάκριση.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ενώσεις, οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταιριών, ή άλλες νομικές οντότητες, οι οποίες έχουν, σύμφωνα με τα κριτήρια της εθνικής τους νομοθεσίας, πρακτικής ή συλλογικών συμβάσεων, έννομο συμφέρον να μεριμνούν για την τήρηση της παρούσας οδηγίας, μπορούν να παρέμβουν, είτε εξ ονόματος είτε προς υποστήριξη εργαζομένου της Ένωσης και των μελών της οικογένειάς του, με τη συναίνεσή του, σε δικαστική και/ή διοικητική διαδικασία για την επιβολή των αναφερόμενων στο άρθρο 1 δικαιωμάτων.

3. Η παράγραφος 2 εφαρμόζεται με την επιφύλαξη άλλων αρμοδιοτήτων και συλλογικών δικαιωμάτων κοινωνικών εταιριών, αντιπροσώπων των εργαζομένων και των εργοδοτών, περιλαμβανομένου κατά περίπτωση του δικαιώματος ανάληψης συλλογικής δράσης δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας και/ή πρακτικής.

4. Η παράγραφος 2 εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των εθνικών δικονομικών κανόνων περί εκπροσώπησης και υπεράσπισης ενώπιον των δικαστηρίων.

5. Οι παράγραφοι 1 και 2 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται με την επιφύλαξη των εθνικών κανόνων για τις προθεσμίες επιβολής των αναφερομένων στο άρθρο 1 δικαιωμάτων. Ωστόσο, οι εθνικές προθεσμίες δεν καθιστούν πρακτικά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών.

6. Τα κράτη μέλη εισάγουν στην έννομη τάξη τους τα απαιτούμενα μέτρα προστασίας των εργαζομένων της Ένωσης κατά δυσμενούς μεταχείρισης ή επίπτωσης ως αντίδραση σε κάποια καταγγελία ή στην κίνηση διαδικασίας που στοχεύει στην πραγμάτωση των δικαιωμάτων εκ του άρθρου 1.

Άρθρο 4

Φορείς που προωθούν την ίση μεταχείριση των εργαζομένων της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους

1. Τα κράτη μέλη ορίζουν μία δομή, έναν ή πλείονες φορείς («φορείς») για την προαγωγή, την ανάλυση, την παρακολούθηση και την υποστήριξη της ίσης μεταχείρισης των εργαζομένων της Ένωσης και των μελών της οικογενείας τους, χωρίς διακρίσεις λόγω ιθαγενείας, αδικαιολόγητους περιορισμούς ή εμπόδια του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την ομαλή λειτουργία των φορέων αυτών. Οι φορείς αυτοί μπορούν να ενταχθούν σε ήδη υφισταμένους εθνικούς φορείς και επιδιώκουν αντίστοιχους στόχους.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι αρμοδιότητες των εν λόγω φορέων περιλαμβάνουν:
 - α) την παροχή ή εξασφάλιση ανεξάρτητης νομικής και/ή άλλης βοήθειας στους εργαζομένους της Ένωσης και στα μέλη της οικογενείας τους, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων τους και των δικαιωμάτων ενώσεων, οργανώσεων και λοιπών νομικών οντοτήτων του άρθρου 3·
 - β) το να αποτελούν σημείο επαφής έναντι αντίστοιχων σημείων επαφής σε άλλα κράτη μέλη προκειμένου για συνεργασία και ανταλλαγή χρήσιμων πληροφοριών·
 - γ) τη διενέργεια ή παραγγελία ανεξάρτητων ερευνών και αναλύσεων σχετικά με αδικαιολόγητους περιορισμούς και εμπόδια του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και με διακρίσεις λόγω ιθαγενείας εις βάρος εργαζομένων της Ένωσης και μελών των οικογενειών τους·
 - δ) την εξασφάλιση της δημοσίευσης ανεξάρτητων εκθέσεων και τη διατύπωση συστάσεων για κάθε θέμα που αφορά τέτοιους περιορισμούς και εμπόδια ή διακρίσεις·
 - ε) τη δημοσίευση χρήσιμων πληροφοριών σχετικά με την εφαρμογή, σε εθνικό επίπεδο, των κανόνων της Ένωσης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων.

Όσον αφορά το πρώτο εδάφιο στοιχείο α), όταν φορείς παρέχουν νομική συνδρομή σε νομικές διαδικασίες, η συνδρομή είναι δωρεάν για όσους στερούνται επαρκών πόρων, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ή πρακτική,

3. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το όνομα και τα στοιχεία αυτών των σημείων επαφής και τυχόν επικαιροποιημένες πληροφορίες ή αλλαγές περί αυτών. Η Επιτροπή διατηρεί κατάλογο των σημείων επαφής και τον καθιστά διαθέσιμο στα κράτη μέλη.
4. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι υπάρχοντες ή νεοσυσταθέντες φορείς γνωρίζουν και είναι σε θέση να χρησιμοποιούν και να συνεργάζονται με τις υπηρεσίες πληροφόρησης και παροχής βοήθειας που υπάρχουν σε επίπεδο Ένωσης, όπως οι υπηρεσίες Your Europe, SOLVIT και EURES, το δίκτυο Enterprise Europe Network και οι υπηρεσίες μιας στάσης.
5. Όταν τα καθήκοντα της παραγράφου 2 ανατίθενται σε πλείονες φορείς τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τον συντονισμό τους.

Άρθρο 5

Διάλογος

Τα κράτη μέλη προωθούν τον διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους και τις κατάλληλες μη κυβερνητικές οργανώσεις που έχουν, κατά την εθνική τους νομοθεσία και πρακτική, έννομο συμφέρον να συμβάλουν στην καταπολέμηση των αδικαιολόγητων περιορισμών και εμποδίων του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας, εις βάρος εργαζομένων της Ένωσης και μελών των οικογενειών τους, με στόχο την προαγωγή της ίσης μεταχείρισης.

Άρθρο 6

Ενημέρωση και διάδοση πληροφοριών

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι διατάξεις που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και δυνάμει των άρθρων 1 έως 10 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 492/2011, τίθενται υπόψη των ενδιαφερομένων, ιδίως των εργαζομένων και εργοδωτών της Ένωσης, με κάθε πρόσφορο μέσο σε όλη την επικράτειά τους.
2. Τα κράτη μέλη παρέχουν δωρεάν σε περισσότερες από μία των επισήμων γλωσσών των θεσμικών οργάνων της Ένωσης ελεύθερες, εύκολα προσβάσιμες, πλήρεις και επικαιροποιημένες πληροφορίες για τα δικαιώματα που απορρέουν από το δικαίωμα της Ένωσης όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Η ευχερής πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές θα πρέπει να είναι επίσης δυνατή μέσω των υπηρεσιών Your Europe και EURES.

Άρθρο 7

Ελάχιστες απαιτήσεις

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν διατάξεις για την προστασία της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ευνοϊκότερες από αυτές της παρούσας οδηγίας.
2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι οι αρμοδιότητες των φορέων του άρθρου 4 της παρούσας οδηγίας για την προαγωγή, ανάλυση, παρακολούθηση και υποστήριξη της ίσης μεταχείρισης των εργαζομένων της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους χωρίς διακρίσεις λόγω ιθαγενείας, καλύπτουν επίσης το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης χωρίς διακρίσεις λόγω ιθαγενείας για όλους τους πολίτες της Ένωσης που ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και τα μέλη των οικογενειών τους, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 21 ΣΛΕΕ και στην οδηγία 2004/38/ΕΚ.
3. Η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας δεν δικαιολογεί επ' ουδενί μείωση του επιπέδου προστασίας των εργαζομένων της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους στους τομείς τους οποίους καλύπτει, με την επιφύλαξη του δικαιώματος των κρατών μελών να ανταποκρίνονται στις εξελίξεις με τη θέσπιση νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων διαφορετικών από τις ισχύουσες κατά την 20ή Μαΐου 2014, εφόσον τηρούνται οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 8

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία έως τις 21 Μαΐου 2016. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων. Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.
2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 9

Έκθεση

Το αργότερο έως τις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, με σκοπό να διατυπώσει, αν χρειαστεί, τις αναγκαίες τροποποιήσεις.

Άρθρο 10

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 11

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Στρασβούργο, 16 Απριλίου 2014.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. SCHULZ

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Δ. ΚΟΥΡΚΟΥΛΑΣ